

12.11.2010

Dnr 1437/4/10

Beslutsfattare: Justitieombudsman Petri Jääskeläinen

Föredragande: Justitieombudsmannasekreterare Mikko Sarja

SPRÅKET I ETT ORDNINGSBOTSFÖRELÄGGANDE VAR FEL

1

KLAGOMÅLET

Klaganden ber i en skrivelse 14.4.2010 justitieombudsmannen pröva om polisdistriktet i Mellersta Österbotten och Jakobstad uppfyllt språklagens bestämmelser. Klaganden uppger att han fått ett finskspråkigt ordningsbotsföreläggande trots att hans modersmål är svenska.

2

UTREDNING

I det aktuella fallet var det trafiksäkerhetscentralen vid polisnärheten i Satakunda som svarade för den automatiska trafikövervakningen. Av den anledningen har utredning inhämtats från polisnärheten och dess trafiksäkerhetscentral.

Yngre konstapels utredning

Yngre konstapeln konstaterar bl.a. att han vid tidpunkten i fråga fullgjorde sin till polisutbildningen hörande arbetspraktik vid trafiksäkerhetscentralen. Enligt yngre konstapels bedömning var hans korta arbetserfarenhet en bidragande orsak till det mänskliga misstaget.

I sin utredning nämner yngre konstapeln också att det program som användes var bristfälligt i fråga om det svenska språket, samt den omständigheten att man upprepade gånger bett flera aktörer rätta till bristerna. Under arbetshandledningen hade yngre konstapeln upplysts om bristerna och han var sålunda medveten om dem. Eftersom programmet trots flera förfrågningar inte hade förbättrats hade trafiksäkerhetscentralens personal för att rätta till problemet inofficiellt lagt till svensk text på blanketterna för bötes- och strafförelägganden samt på blanketten för skriftlig anmärkning. Texterna hade sammanställts till en fil så att de vid behov kunde kopieras på blanketten.

Yngre konstapeln uppger att han i det aktuella fallet av ouppmärksamhet inte hade kopierat svenskspråkiga texter på den bötesblankett som systemet producerade. Han medger att den kritik som framförs i klagomålet är befogad och att han behandlat ordningsbotsföreläggandet på ett sätt som inte helt stämde överens med språklagen. Yngre konstapeln uppger att felet dels berodde på bristerna i det system som användes och dels på ett mänskligt misstag. Han beklagar det inträffade.

Polisnärhetens och trafiksäkerhetscentralens yttranden

Enligt yttrandena berodde de språkliga felen huvudsakligen på brister i det datasystem som användes. Polisnärheten i Satakunda har själv i den mån det varit möjligt försökt rätta till situationen. Po-

lisinrättningen hade redan tidigare informerat polisens länsledning, den högsta polisedningen och Förvaltningens IT-central om bristerna. Situationen var emellertid fortfarande oförändrad.

3

AVGÖRANDE

Det problem som beskrivs i klagomålet ansluter sig till en större helhet som jag prövat i ett tidigare sammanhang. Det är fråga om att förverkliga de grundläggande språkliga rättigheterna vid den automatiska trafikövervakningen. De blanketter som används i samband med övervakningen har språkliga brister, vilket i stor utsträckning beror på att det datasystem som används inte ännu har fått fungera ordentligt.

I mitt beslut 8.11.2010 dnr 2523/4/08 prövade jag ärendet framför allt med påföljdsblanketterna som utgångspunkt (en anonymiserad version bifogas). Min slutsats var att inrikesministeriet försummat sin skyldighet att se till att de grundläggande språkliga rättigheterna till fullo förverkligas i samband med den automatiska trafikövervakningen. Jag gav därför inrikesministeriet en anmärkning.

Med anledning av vad som konstateras ovan föranleder detta klagomål sålunda från min sida inte längre några särskilda åtgärder för ministeriets vidkommande.

Vad beträffar polisinsinrättningen i Björneborgs härad (numera polisinsinrättningen i Satakunda) konstaterar jag i mitt tidigare beslut att polisinsinrättningen enligt min åsikt gjort allt vad den kunnat för att åstadkomma en förbättring i situationen på systemnivån. Av den utredning som jag fått i det nu aktuella ärendet framgår vidare att polisinsinrättningen också vidtagit sådana åtgärder att systemrelaterade brister i enskilda fall kunnat avhjälpas. Av den anledningen ser jag inte någon anledning att heller nu klandra dess förfarande.

I fråga om de enskilda polismännen konstaterade jag i mitt tidigare beslut att man trots det ansvar som vilar på ministeriet inte helt kan förbigå de enskilda tjänstemännens roll. Jag kan sålunda inte godkänna en sådan tankegång att en enskild tjänsteman kan undandra sig sitt ansvar när det gäller att i enlighet med statstjänstemannalagen sköta sina uppgifter på ett sakligt sätt, enbart genom att hänvisa till problem i det system som tjänstemannen använder, om de brister som förekommer i enskilda fall skäligen kan avhjälpas på något annat sätt. Problemen med datasystemet har emellertid inom ramen för laglighetskontrollen kunnat beaktas vid bedömningen av klandervärdeheten i den enskilda tjänstemannens agerande.

Enligt den utredning som jag fått har man vid polisinsinrättningen i Satakunda sammanställt en textfil med svenskspråkiga fraser som kan användas för att korrigera systemets brister. De polismän som sköter trafikövervakningsärenden ska sålunda vid behov använda detta hjälpmedel.

Yngre konstapeln som skött det ärende som det nu är fråga om har enligt sin utredning varit medveten om bristerna i datasystemet och om möjligheterna att avhjälpas dem i enskilda fall. Problemen med datasystemet har sålunda sist och slutligen åtminstone inte i detta fall utgjort något hinder för att handla i enlighet med språklagen. Att så trots allt inte skett har enligt den utredning som stått till mitt förfogande berott på ett mänskligt misstag. Detta har jag ingen anledning att ifrågasätta. Vid en helhetsbedömning av ärendet har jag kommit till den slutsatsen att ärendet inte heller för yngre konstapeln vidkommande föranleder andra åtgärder från min sida än att jag uppmärksammar honom på vikten av att omsorgsfullt handlägga ärenden och förverkliga de språkliga rättigheterna.

4

ÅTGÄRDER

Jag meddelar dåtida yngre konstapeln min uppfattning om hans förfarande i enlighet med vad som framgår av avsnitt 3. I detta syfte sänder jag polisinrättningen i Satakunda en kopia av detta beslut.